

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı

Adem İŞCAN (*)
Beytullah KARAGÖZ (**)

Öz: Dil öğretiminde işitsel ve görsel araçların kullanımı ve faydaları bilinen bir olgudur. Bu araçların başında da filmler gelmektedir. Yapılan araştırmalarda dil öğretiminde filmleri kullanmanın yabancı dil öğrencilerinin diğer dil becerilerinde olduğu gibi konuşma becerilerinin gelişmesinde de etkili olduğu görülmüştür. Yapılan alan yazın taramasında filmlerin yabancı dil öğretiminde kullanımı ve bu konuda yapılan bir çok çalışma varken ülkemizde çok az çalışma yapıldığı ve bunun da yeterli olmadığı görülmüştür. Bu da çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, filmler yoluyla Yabancılar Türkçe öğrenenlerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi konusu irdelenmiş ve öğretmenlerin yabancılar Türkçe derslerinde kullanabilecekleri, filmler yoluyla konuşma becerilerinin geliştirilmesine dönük etkinlik örnekleri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, film, yabancı dil, etkinlik.

The Use of Films to Help Students Gain Speaking Ability in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract: The use and utility of audiovisual tools in language teaching is a known phenomenon. Films are the most leading tools. It has been found out that using films in language areas effect the development of the speaking skill of the foreign language learners as the other language skills. In the body of literature, it is seen that there are few studies in our country and it is not enough while there is a lot of studies on the use of films in the foreign language teaching in the world. This demonstrates the importance of this study. In this study, the development of speaking skills of foreign students who learn Turkish through films was examined and samples of activities aimed at improving the skills of speaking through films, which teachers can use in foreign language Turkish lessons were offered.

Keywords: Speaking, film, foreign language, activity.

Makale Geliş Tarihi: 28.11.2016
Makale Kabul Tarihi: 23.12.2016

I. Giriş

Konuşma, bir iletişim ve aktarım yöntemidir. İnsanoğlunun vücut hareketleri sonrasında çeşitli çizimler ve resimlemelerle başladığı iletişim yolculuğuna sesini

*) Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, (e-posta: adem.iscan@gop.edu.tr)

**) Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, (e-posta: beytullah.karagoz@gop.edu.tr)

kullanması ve eğitmeye başlamasıyla geldiği bugünkü son noktadır ‘Konuşma’ (Köksal ve Pestil, 2014). Konuşma; kelimelere, cümlelere yaşam ve canlılık kazandırma çabasıdır (Şenbay, 2006). Konuşma, beyinden başlayarak vücudumuzdaki pek çok organın birbiri ile uyum içinde çalışması ile oluşan bir yetenek, alışkanlık, beceri ve sanat olarak tanımlanabilir (Yalçın, 2002 Akt. Arslan ve Sevim, 2014).

Özbay (2003)’ a göre konuşma, dil becerilerinin temelini oluşturur. Ayrıca, konuşma, insanın kişiliğinin, eğitim ve kültür seviyesinin en önemli göstergesidir. Bu açıdan düşünüldüğünde sosyal ilişkilerde düşüncelerimizden önce konuşma becerisinin etkili olduğu söylenebilir.

II. Yabancı dil olarak Türkçe konuşma öğretimi

Yabancı dil öğrenme, bir dili öğrenmek için gerekli becerileri edinme sürecidir. Bu beceriler, dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerileridir. Yabancı dil öğrenilirken en çok konuşma becerisi edinirken problem yaşanmaktadır. Ladousse (2002) konuşmanın, dil öğrenmede en problemlili beceri kazanma süreci olduğunu söyler. Çünkü öğrenenlerin edinmekte en çok zorlandıkları beceri konuşmadır. Önümüzdeki metni görerek okumak, seslendirilen metinleri veya konuşmaları kulağımızla dinlemek, ya da hedef dilde elimizle deftere birkaç cümle yazmak, öğrendiklerimizi beyin ve dil yoluyla işlemden geçirerek sözcüklere döküp seslendirerek konuşmak kadar bizi zorlamaz. Çünkü konuşma, tüm teorileri pratiğe dönüştürdüğümüz, tüm bilgileri bir anda dilimiz yoluyla kullandığımız akandır. Dil öğrenmenin en büyük amaçlarından biri, hatta birincisi diyebileceğimiz, hedef dilde konuşmak ve iletişim kurmak, en az dönüt aldığımız alan olduğundan, en çok üzerinde durulması ve çalışma yapılması gereken konudur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma eğitimine başlarken, öncelikle yapılacak çalışmalardan biri, öğrencilerin bildikleri dil ile bilmedikleri dil arasında bağlantı kurmak olacaktır. Bunun en iyi yolu, öğrencilerin öğrenecekleri dil ile kendi dilleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları açıklamaktır. Bu açıklamalar, öğrencilerin Türkçeyi genel olarak tanımlarını ve kendi bildikleri dil yapılarını temel alarak diğer dili daha iyi anlamalarını sağlayacaktır. Bu tür bir bilgilendirme, bu dili öğrenmek isteyenlerin hedef, istek ve çalışmalarını yönlendirmesi ve onları güdülemesi açısından oldukça önemlidir (Köksal ve Pestil, 2014).

Konuşma, hem eğitimde hem de sosyal hayatta sıkça kullanılan bir beceridir. Bireyin günlük yaşamının önemli bir bölümünü dinlemeyle birlikte konuşma oluşturur. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin de Türkçenin konuşma yönünü dikkate almaları ve konuşmanın bir dili öğrenmede diğer becerilere oranla daha önemli olduğunu fark etmeleri gerekir (Emiroğlu, 2013).

Konuşma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesinde işlenecek konunun içeriği, öğrencilerin seviyeleri, sınıf ortamının uygunluğu vb. özelliklere bakarak en uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekir. Uygulamalar içerisinde yöntem ve tekniklerin verimliliğini arttıracak etkinliklere yer vermek, hedef dili etkin kullanabilmenin önemli gereklerindendir (Göçer, 2015).

III. Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi kazandırmada filmlerin rolü

Littlewood (1984)'a göre, ikinci dil öğrenen bireylerin konuşmalarına yönelik bakış açıları son on yılda değişiklikler göstermiştir. 1960'lı yılların sonlarına kadar, çoğu kişi ikinci dil öğrenen bireylerin konuşmalarını o dili ana dili olarak konuşanların hatalı konuşma versiyonu olarak görmüştür. Yapılan hatalar öğrenme eksiklikleri olarak görülmüş ve hiçbir şekilde hatalara tolerans gösterilmemiştir. Dahası, hatalara müdahale kavramı, şu görüşü pekiştirmiştir: Mevcut alışkanlıklar doğru konuşma şeklinin yerleşmesini engellemiştir. Ancak, yeni bir yaklaşım daha fazla kabul görmeye başladı. Bu yaklaşıma göre, ikinci dil öğrenen bireylerin karşılaştıkları bilgileri aktif olarak kurarak ve en nihayetinde hedef dilin sistemine uyarlayarak öğrendikleri gözlenebilir. Bu nedenle, bireylerin hatalarının başarısızlık olarak görülmemesi gerekir. Ayrıca, öğretmenlerin bazı durumlarda öğrencilerin sözel becerilerinin gelişimini sağlamak amacıyla onları destekleyebileceği bazı durumlar vardır. İlk olarak, öğretmen öğrencilerini ilk aşamalardan itibaren kendilerine güven duymaları ve bunu iletişimsel etkinliklerde kullanmaları konusunda teşvik etmelidir. İkinci olarak, öğretmen öğrencilerin iletişim stratejilerini kullanarak ikinci dil becerilerinde bulunan eksiklikleri telafi etmeleri konusunda teşvik etmelidir. Üçüncü olarak, bireyleri ve gelişimlerini değerlendirirken, biçimsel doğruluktansa iletişimsel verimliliğe daha fazla öncelik verilmelidir. Bununla birlikte, bu durum tabii ki biçimsel doğruluğun tamamen göz ardı edilmesi demek değildir. Ayrıca, Katchen (2003), konuşma becerilerinin otomatik değil de eğitilebilir olmasından ötürü ana dilinde iyi konuşan öğrencilerin ikinci dillerinde de iyi konuşabileceklerine dikkat çekmektedir.

Konuşma öğretiminde filmler konusuyla ilgili yapılan araştırmalar “eleştirel düşünme becerilerini geliştirme, tartışmalı konular ve medya okuryazarlığı” üzerinde yoğunlaşır (Cox & Goldworthy, 1995; Williamson & Vincent, 1996; Chappell, 1999). Filmlerin konuşma dilindeki deyimsel öğeleri içeren görsel unsurları barındırdığını vurgulayan çalışmalar ((King, 2002) olduğu gibi, filmlerin iki dillilik bağlantısını destekleyen unsurlar içerdiğini belirten çalışmalar da (Herron, Hanley & Cole, 1995; Kikuchi, 1997) mevcuttur. Elven (2014), DVD'lerin öğrencilerin sözel becerilerini ve öğrenme özerkliklerini desteklediğini iddia eder. Burt(1999) ise, filmim öğrencilere karakterler aracılığıyla konuşma dilinde sıkça kullanılan yüz ifadelerini ve beden dillerini (vurgu, tonlama ve dilin ritmik unsurlarıyla birlikte) görme olanağı verir (Akt., Andrew, 2006).

Filmler, öğrencilerin sözel becerilerinin gelişmesini destekleyici ve onları bu konuda motive edici etkili bir yöntemdir. Çünkü filmler öğrencilere, günlük konuşma dilini ve bu dildeki en güncel kelime ve sözlerle karşılaşma olanağı sunar. Bunun yanı sıra yabancı dil öğrenme kaygısı yüksek olan öğrencileri motive edici ve kaygılarını azaltıcı bir etkiye sahiptir. Ayrıca filmler öğretmenlere, öğrencilerine yaptıracakları grup tartışması etkinliğine uygun konu başlıkları bulmalarında yardımcı olur (İlgizovna, 2015).

Mei ling (2007), filmler aracılığıyla İngilizce konuşma ve dinleme becerilerinin öğretiminin incelemiş ve çalışmada İngilizce filmlerin öğrencilerin İngilizce

konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmede motive edici ve olumlu bir etkiye sahip olduğunu belirlemiştir (Akt., Rokni ve Atace, 2014).

Rokni ve Atace (2014)'nin alt yazılı filmlerin yabancı dil öğrencilerinin sözel becerilerine etkisini incelemişler ve çalışma sonucunda alt yazılı olarak film izleyenlerin izlemeyenlere göre konuşma performanslarının önemli ölçüde arttığı tespit edilmiştir.

Basılı materyallerin aksine filmler, öğrencilere hedef dilin günlük yaşamda nasıl kullanıldığını görmeleri için büyük bir fırsat sunar. Bununla birlikte film izleme, öğretmen tarafından yapılacak bazı iletişim etkinliklerinin yardımıyla öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişmesini sağlayacaktır. Bu etkinlikler öğrencilerin hedef dilde iletişim kurmalarına hazırlayıcı ve teşvik edici bir rol oynar.

Konuşma becerilerini geliştirmede film kullanımının avantajlarından biri öğrencinin derse odaklanmasını sağlamasıdır. Filmdeki sesler ve renkler öğrencinin dikkatini ve ilgisini çeken diğer unsurlardır. Filmler özellikle hedef dili konuşan ülkelerin sınıf ya da okul dışındaki yaşamlarını sunması ve tasvir etmesi açısından da önemli bir yardımcı araçtır.

Quabbeman, filmlerin konuşma etkinlikleriyle birlikte kullanımı, öğrencilerin sözel becerilerinin gelişmesine daha fazla katkı sağlayacağı görüşündedir. Filmlerle ilgili yapılacak birçok konuşma etkinliği bulunmaktadır. Bu etkinliklerin en önemlisi filmle ilgili genel tartışmalar yapmaktır. Böylece öğretmen, öğrencilerin filmde zevk alıp almadıklarını ya da filmin belirli bölümleriyle ilgili sorulacak sorularla filmi genel anlamda kavrayıp kavramadıklarını öğrenir.

Ayrıca öğretmen sınıfta dolaşarak öğrencilerinden filmin konusu ya da öyküsüyle ilgili birkaç cümle yazmalarını ya da filmi özetlemelerini isteyebilir. Bu etkinlikler öğrencilere zihinlerinde kalan sözel formları ifade etme ve açıklama imkânı verir. Böylece her öğrenci filmi özetlerken farklı stiller kullanacak ya da filmin genel bir tasvirini yapacaktır.

Öğrenciler filmi izlerken ya da dinlerken günlük konuşma dilinde hedef dilin (ritim, tonlama ve duygularla birlikte) doğal konuşucular tarafından nasıl kullanıldığını görme fırsatı bulurlar. Ayrıca öğrenciler film kullanımı vasıtasıyla karakterlerdeki mimik değişikliklerini takip ederek onların duygularıyla birlikte günlük dilde kullandıkları cümle ya da sözlerin nasıl değiştiğini görmüş olurlar. Bütün bunların ötesinde dil öğretiminde film kullanımının faydalarından birisi de öğrencileri eğlendirmesi ve sınıfta düşündükleri kavram ve teorileri özet bir şekilde görsel unsurlarla destekleyerek sunmasıdır (Akt., Maysarah, 2010).

IV. Yabancı dil öğretiminde kullanılabilecek filmlerle ilgili konuşma etkinlikleri

Bazı uzmanlar öğrenciler için eğitim amaçlarına uygun film izleme konusuna ilişkin bazı ölçütlerin olması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Bununla birlikte filmlerin dil öğretiminde kullanımını, filmlerin sınıfta ya da öğrencilerin tek başlarına izlemesi gibi basit bir olgu değildir. Doye'a göre başarılı bir öğrenme için öğretmen tarafından destekleyici film izleme etkinlikleri oluşturulmalıdır. Destekleyici etkinlikler olmadan

yapılacak film izleme tam bir hayal kırıklığı oluşturabilir. Bununla birlikte doğru filmle birlikte doğru bir yöntem kullanıldığında filmler, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede etkili ve eğlenceli bir yol olacaktır. Ona göre öğretmenin en önemli görevi, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek için iyi bir öğrenme ortamı sağlamalarıdır. Filmler yoluyla konuşma öğretiminde öğretmenin kullanabileceği alternatif yöntemlerden biri de tamamlayıcı etkinliklerdir. Bu etkinlikler izleme öncesi, izleme ve izleme sonrası etkinlikler şeklinde üç grupta incelenebilir (Akt., Maysarah, 2010).

a) İzleme öncesi etkinlikler

İzleme öncesi yapılacak etkinliklerin amacı gerçek bir film izleme konusunda öğrenciyi hazırlamaktır. Bu aşamada öncelikle öğretmen konuya giriş yapar ve filmde geçen anahtar sözcükleri, farklı ifade ve deyimleri, faydalı ya da günlük konuşma dilinde sık kullanılan söz dağarcığını liste halinde öğrencilere sunar. Ayrıca karakterlerin listesini öğrencilere vermelidir.

Öğretmenler film gösteriminden önce filmle ilgili bütün söz dağarcığını öğrencilere vermelidir. Çünkü filmde kullanılan hedef dilde aktif olarak kullanılan sözcük ve deyimleri daha iyi anlayabilmeleri ve kavrayabilmeleri için böyle bir listeye ihtiyaç duyacaklardır. Aksi takdirde, karakterlerin konuşmalarını tam olarak anlayamayacaklar ve bu da onlar da kafa karışıklığına neden olacaktır. İzleme öncesi etkinliğinde öğretmen tarafından bir çalışma yaprağı hazırlanmalıdır ve bu çalışma yaprağındaki soruları öğrenciler görmeli ve yanıtlarla ilgili tahmin yürütmeleri sağlanmalıdır. Bütün öğrencilerin seçilen filmin konusuyla ilgili bilgi sahibi olmadığı düşünüldüğünden öğrencilerin filmin konusuyla bu şekilde bilgilendirilmesi etkinliğin başarılı olması için önemlidir.

Bu etkinlikte öğrencilere filmin konusuyla ilgili bir anket uygulanabilir. Öğretmene hazırlanacak sorularla filmin konusuyla ilgili tartışma yapılması sağlanır. Böylece öğrenciler filmin içeriğiyle ilgili hazırlık yapmış olurlar.

Bu etkinlikte ayrıca öğrencilere filmin önemli görülen konularıyla ilgili bir problem cümlesi verilebilir. Öğrenciler de problem çözme becerilerini kullanarak problem hakkında tartışma yaparlar. Öğretmenler de konuyla ilgili sorular sorup öğrencilerin yanıtlarını alırlar. Bu aşamada “Herhangi bir öneriniz var mı?”, “Karakterlerin bazı görüşleriyle ilgili ne düşünüyorsunuz?” şeklinde sorular yöneltilebilir. Bunlar yapılarak öğrencilerin filmi izlemeye tam olarak hazır olmaları beklenir.

Bu etkinlikte kelime bilgisi alıştırmaları da yapılmalıdır. Bu alıştırmalarla öğrencilere filmi daha iyi anlayabilmeleri için ihtiyaç duydukları önemli kelime ve deyimler açıklanır. Ayrıca öğretmen öğrencilerine ikili grup çalışması yaptırabilir. A öğrencisi arkadaşına filmle ilgili zorluk düzeyi yüksek olan kelimeleri sorarken B öğrencisi de kelimeyi en iyi şekilde açıklamaya çalışır. Öğrenciler bu konuda çıkmaza düşerlerse öğretmenlerine ya da sözlüğe başvurabilirler.

b) İzleme etkinlikleri

Film izleme sırasında yapılacak etkinliklerin temel amacı, filmin gerçek anlamda bütünüyle izlenmesini sağlamak ve tüm yönleriyle kavranmasını kolaylaştırmaktır. Dil öğreniminde film izlemeyle öğrencinin etkin bir sürece dâhil olması amaçlanır. Henüz dil öğrencilerinin çoğu pasif izlemeyi tecrübe edinmiştir. Bu aşamada öğretmenlerce destekleyici materyaller kullanılır ya da filmler aracılığıyla öğrencilerin film izleme eylemleri olumlu yönde teşvik edilir. Böylece onlar tepkisiz bir izleyici olmak yerine film sürecine aktif olarak katılır.

İzlemeyle ilgili hazırlanacak çalışma yaprakları hem bireysel hem de grupla çalışan öğrenciler için son derece faydalıdır. Wanadilok, film izleme ile ilgili çalışma yapraklarının öğrencilere filmde ele alınan temel problemler hakkında bilgiler vereceği ve sonraki çalışmalar için öğrencilerin proje önerileri sunmasına vesile olacağını söyler.

Her öğrencinin bir çalışma yaprağı olmalıdır. Filmi izlediklerinde öğrenciler çalışma yaprağında yer alan sorulara yanıt verebilirler. Öğrenciler filmi izlerken çalışma yaprağını tamamlayabilirler. Öğretmen daha sonra içerikle ilgili tartışıldığında dikkati yeniden film materyalleri üzerine yoğunlaştırabilir.

Bu çalışma yapraklarının öğrenci tarafından öğretmenlerinden ya da arkadaşlarından yardım almadan tek başlarına yapılması oldukça önemlidir. Çünkü bireysel çalışma da öğrencinin kendine güven duyması ve başarılı olacağına inanması gerekir.

Bu aşamada filmler, filmdeki dil fonksiyonlarının önemli noktalarını açıklamak için durdurulabilir. Yine filmler, öğrencilerin filmin içeriğiyle ilgili tartışma yapmaları ve gelecekte filmde neler olabileceğiyle ilgili tahminlerde bulunmaları için film durdurulabilir.

Öğretmen eğer film tartışmasıyla ilgili birçok yanıtlanmayan soru tespit ederse film ikinci kez izlenebilir. Öğrenciler ilkin filmin tümünü ya da bir kısmını hedef dilin filmde nasıl kullanıldığına yoğunlaşarak filmi izlemelidir. Fakat bununla birlikte filmin uzunluğu film sonrası yapılacak etkinliklerde öğrencilerin isteksiz olmasına neden olabilir. Bunun için şu etkinlikler yapılabilir:

1. *Doğrudan dinleme:* öğrencilerden filmi anlamaları için çok önemli özel ayrıntıları ya da filmle ilgili genel bir bilgiyi dikkatle dinlemeleri istenir. Benzer şekilde öğrencilerin film izlerken bir taraftan film izleme çalışma yaprağında sorulan soruların yanıtlarını düşünmeleri istenebilir.

2. *Bilgi toplama:* Bu hemen hemen önceki etkinlikle aynıdır. Film izlerken filmle ilgili önemli bilgileri toplamaları istenir. Bilgi toplama, filmin içeriğiyle ilgili soruları yanıtlamaları için çok önemlidir.

c) İzleme sonrası etkinlikler

Bu etkinlik, filmde elde edilen bilgiyi kullanmakla birlikte öğrencileri hedef dilin sözlü kullanımı konusunda teşvik eder ve onları cesaretlendirir. Stoller, bu aşamada filmde çıkarılan konuların, ana fikirlerin ve kavramların sınıfta paylaşılmasının önemli

olduğunu ifade eder. Filme ilişkin konulara odaklanmış sorular ve kişisel deneyimler küçük grup tartışmalarını teşvik eder.

Benzer şekilde bu aşamada, öğrenciler filmdeki ifadeleri açıklamayı öğrenecekler ve bu ifadelerle ilgili pratik yapma olanağı bulacaklar. Böylece bu ifade ve ibarelerin gerçek yaşamda konuşma dilinde nasıl kullanıldığını kavrayacaklardır.

Öğretmenler öğrencilerin ihtiyaçlarını ve eğitim amaçlarını dikkate alarak aşağıdaki etkinliklerden de yararlanabilirler:

1. *Anket ya da görüş alma*: Öğrenciler, sınıf arkadaşlarıyla filmle ilgili konuları açıklamak ya da filmde çıkan sonuçlarla ilgili görüşme yapabilirler. Daha sonra sonuçlar rapor halinde sunulabilir.

2. *Alternatif sonlar*: Öğrenciler filmin sonuyla ilgili alternatifler hakkında arkadaşlarıyla çalışma yapabilir ve sonuçları sözel olarak sunabilir.

3. *Tartışma*: Öğrenciler, temaya ilişkin problemleri inceleyebilir ve arkadaşlarının hazırladıkları sorularla ilgili tartışabilirler. Öğrenciler böylece tartışarak hem görüşlerini paylaşmış hem de sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunmuş olurlar.

4. *Hikâyenin yeniden anlatılması*: Hikâyenin yeniden anlatılması, öğrencilerin hedef dildeki sözel becerilerinin gelişmesinde dikkate değer başka bir yoldur. Doğru bir dille ana fikrin özetlenmesi, filmin derinlemesine anlaşılmasını sağlayacak ve öğrencinin hedef dildeki sözel kullanım pratiğini geliştirecektir. Filmin tam olarak değerlendirilmesinden sonra yapılacak bazı tartışmalarda bu konuda faydalı olabilir (Akt., Maysarah, 2010).

V. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin seçimi

Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrencilere izlenecek filmlerin seçimi son derece önemlidir. Bu konuda en önemli sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Filmlerin seçiminde dikkat edilecek hususlar şunlardır:

1. Öncelikle seçilecek Türk filmi öğrencinin dil seviyesine ve eğitim amacına uygun olmalıdır.

2. Filmlerin alt yazılı ya da alt yazısız olarak izletilmesi, öğrencilerin seviyelerine göre tercih edilmelidir. Örneğin A1 ve A2 seviyesindeki öğrenciler için alt yazılı filmler, B1 ve üzeri seviyedeki öğrenciler için alt yazısız filmler izletilmelidir. Böylece filmlerin anlaşılması daha da kolaylaşacak ve öğrencinin hedef kazanımları gerçekleştirmelerine bir adım daha yaklaşılabilecektir.

3. Filmin içeriği önceden kontrol edilmeli, cinsellik veya şiddet içeren unsurlar yer almamalıdır.

4. Video filmi ile yapılacak etkinliğin süresi en fazla bir ders saatinin yarısı kadar yani; bir dersi 40 dakika kabul edersek 20 dakika olmalıdır. Video filmine bağlı olarak yapılacak olan aktiviteler toplamda 20 dakika olmalıdır. Video filmi dersinde

kullanılacak olan video filminin uzunluğu da bu durumda en fazla on dakika olmalıdır (Taşdemir, Bilkan, Can, 2004).

5. Öğrencilerin ilgileri, kültürleri, yaşam tarzları, inançları dikkate alınmalı izletilecek video filmleri buna göre planlanmalıdır. İlginç video filmleri, dersi olumlu etkileyecektir (Arslan ve Adem, 2010).

6. Filmin konusu/teması karmaşık olmamalıdır.

7. Öğretmen film öncesi, film sırası ve film sonrası etkinlikler hazırlamalıdır. Etkinlikler olmadan sadece filmin izlenmesi bizi bu konuda başarıya götürmeyecektir.

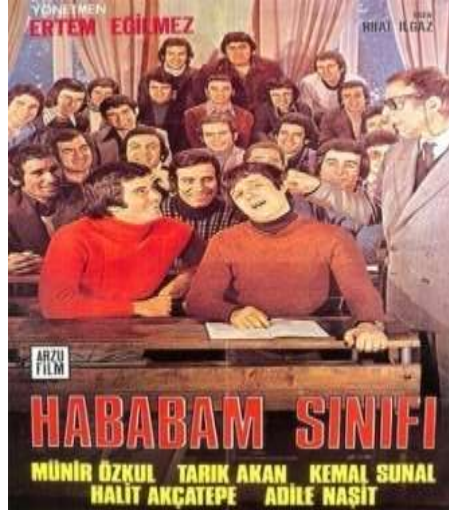
8. Filmdeki Türkçe günlük konuşma dilinin tüm özelliklerini yansıtmalıdır. Argo ve deyimlerin fazlaca yer almamasına dikkat edilmelidir. Çünkü Türkçenin özel kullanımının filmde fazlaca yer alması öğrencide kafa karışıklığına neden olacaktır.

9. Karakterlerin konuşmalarında Türkçenin ağız özellikleri de fazla olmamalıdır. Aksi takdirde öğrenciler filmi anlamakta zorluk çekebilir.

10. Seçilecek Türk filmleri biçim ve içerik yönünden farklı öğretim ve beceri alanlarının (konuşma, yazma, okuma, dinleme, dil bilgisi, sözcük öğretimi ve kültür öğretimi gibi) geliştirilmesine yönelik olmalıdır.

VI. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerle İlgili Konuşma Etkinlikleri

Bu bölümde “Hababam Sınıfı” ile “Babam ve Oğlum” filminin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için önemi, konusu ve oyuncularını hakkında bilgi verilerek bu filmler aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin konuşma becerilerinin geliştirilmesine dönük hazırlanan etkinlik örnekleri sunulmuştur.

Resim 1. Hababam Sınıfı (1975)

Filmin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için önemi

Film İMDB (Internet Movie Database) (Türkçesi: İnternet Film Veri Tabanı) sitesinde 9.5 puanla en iyi Türk filmleri arasında 1. sırada yer almaktadır. Filmde Türk eğitim sistemine eleştirel bir gözle ve mizahi açıdan yaklaşmıştır. Hababam Sınıfı'nda üç şeyin yergisi yapılmaktadır: kopyanın, ezberin ve uydurma saygının. (Sönmez, 2011) Türk eğitim sistemini mizahi bir dille anlatan film bu niteliğiyle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilir yardımcı ders materyallerinden biri olarak düşünülmektedir.

Konusu

Özel Çamlıca Lisesi'ne yeni atanan müdür muavini ve tarih öğretmeni olan Mahmut Hoca (nam-ı diğer Kel Mahmut); kopya çeken, okuldan kaçıp maçlara giden, hocalarla sürekli kafa bulan öğrencilerle dolu okulun 6 Edebiyat B sınıfını (nam-ı diğer Hababam Sınıfı) ilginç ceza yöntemleriyle disiplin altına almaya çalışır. Fakat aynı zamanda öğrencilerin haylazlığı dışında ciddi olaylar da yaşanmaktadır. ([http://www.turkcebilgi.com/hababam_sınıfı_\(film\)](http://www.turkcebilgi.com/hababam_sınıfı_(film)))

Oyuncular

- Kemal Sunal~ İnek Şaban
- Münir Özkul~ Kel Mahmut
- Halit Akçatepe~ Güdük Nemci
- Tarık Akan~ Damat Ferit
- Adile Naşit~ Hafize Ana
- Şener Şen~ Badi Ekrem
- Ertuğrul Bilda~ Külyutmaz
- Hayri Karabey~ Coğrafya Hocası
- Akil Öztuna~ Felsefe hocası Lütfü Bey (Akil Hoca)
- Cem Gürdap~ Tulum Hayri
- Ahmet Arıman~ Hayta İsmail
- Muharrem Gürses~ Müdür
- Hakkı Karadayı~ Veysel Efendi
- Feridun Şavlı~ Domdom
- Ayşen Gruda~ Sunucu
- Sıtkı Akçatepe~ Paşa Nuri

- Ergin Orbey~ Müfettiş Hüseyin Şevki Topuz

Hababam Sınıfı filmi ile ilgili konuşma etkinliği örneği

Etkinlik Adı: Sahneyi canlandırma etkinliği

Yönerge: Filmden 3 dakikalık bir sahne izletilir. Daha sonra sahnenin diyalogları yazılı olarak verilir. Öğrencilerden sahne diyaloglarının dikkatli bir şekilde birkaç kez okunması istenir. Sonra seçilen gruptaki öğrenciler arasında rol paylaşımı yapılır. En sonunda sahnenin canlandırılması yapılır. Bu etkinlik Türkçe öğrenenlerin öz güvenlerini artırarak Türkçe konuşma becerisinin gelişmesinde oldukça faydalı görülmektedir.

İzletilecek Sahne: 17-20. dakikalar.

Resim 2. Babam ve Oğlum (2005)

Filmin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için önemi

İMDB sitesinden 8.7 gibi yüksek bir puan alan film Türk kültürünü yansıtan öğeleri, diyaloglarıyla, 1980 darbesinin insanımız üzerindeki etkisini konu alan içeriğiyle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türkçenin dil yapıları ve kültür öğretiminde kullanılabilecek filmlerden biridir. Babam ve Oğlum 2016 yılında önemli bir başarı kazanmıştır. İMDB'nin gelmiş geçmiş en iyi 100 film listesine 81. sıradan giriş yapmayı başarmıştır. Film Türk sinema tarihine adını yazmıştır.

Konusu

Sadık, Ege'deki çiftlikten, üniversitede gazetecilik eğitimi için ayrılmıştır. Oysa babası Hüseyin, onun ziraat mühendisliği okuyup çiftliğin idaresini eline almasını

istemektedir. Sadık, daha üniversite yıllarında politikayla aktif olarak ilgilenir. Bunu öğrenen babası Hüseyin, oğlunu evlatlıktan reddeder. 70'li yıllarda birçok siyasi olaya karışan Sadık'ı daha zor günler beklemektedir. 1980 yılının 12 Eylül günü sabah erken saatlerde karısının doğum sancılarının tutmasıyla dışarı fırlayan çift, hastaneye gitmek için araç bulamazlar, çünkü ülkede askeri darbe gerçekleşmektedir. Sadık'ın karısı, doğum esnasında hayatını kaybeder ama küçük Deniz hayattadır. Gördüğü işkence ve yattığı hapisten sonra sağlığı bozulan Sadık, hastalığının ölümcül olduğunu anladığında Deniz'i Ege'deki çiftliğe, annesinin ve konuşmadığı babasının yanına götürmekten başka bir yol bulamaz. Çizgi romanlara ve onun büyülü dünyasına oldukça meraklı olan Deniz için evin yanaşmaları, küs teyze (Şerif Sezer), traktör kullanan ve telsizle konuşan babaanne (Hümeyra), bileğinden boğazına kadar bilezikle dolaşan gelin Hanife (Binnur Kaya) ve saf bir amca (Yetkin Dikinciler) ile tanışmak, onun için oldukça farklı bir deneyim olacaktır. Sadık ve Hüseyin'in geçmişle hesaplaşmaları ise oldukça sıkıntılı gelişmelere neden olacaktır (https://tr.wikipedia.org/wiki/Babam_ve_Oğlum)

Oyuncular

- Çetin Tekindor
- Hümeyra Akbay
- Fikret Kuşkan
- Özge Özberk
- Ege Tanman
- Yetkin Dikinciler
- Erdal Tosun
- Nergis Çorakçı
- Mahmut Gökçöz
- Halit Ergenç.

Babam ve Oğlum Filmiyle İlgili Konuşma Etkinliği Örneği

Etkinlik Adı: Konuşma cümlelerinin doğru tahmin edilmesi (boşluk doldurma) etkinliği

Yönerge: Filmden seçilen 2 dakikalık sahne birkaç kez izletilir. Sahnenin izlenmesinden sonra öğretmen sahnede geçen konuşma cümlelerinin olduğu (bir kelimeyi boş bırakarak) bir çalışma kâğıdı verir. Öğrenciler de cümlelerdeki boşluğu doldurarak doğru cümleyi bulmaya çalışır.

Uygulama:

İzletilecek Sahne: 3.00-5.00 dakika

Konuşma cümleleri (Boşluk Doldurma)

1. Hastane beş dakika (uzaklıkta)
2. nefes al. (derin derin)
3. Hilmi abi Aysun doğum (yapıyor)
4. Biraz daha (iyiyim)
5. Sadık..... şeyler yap. (bir)

VII. Sonuç

Hızla küreselleşen dünyamızda ülkeler arasında gelişen ekonomik, ticari ve kültürel gelişmeler ışığında yabancı dil öğretimi çok önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi her ne kadar son 20-25 yılda gelişmeye başlasa da Türkiye'nin giderek artan uluslararası konumu ve gücünden dolayı, Türkiye'yi, Türkleri, dolayısıyla Türk kültürünü tanımak ve Türklerle daha etkili iletişim kurabilmek için gerek yurt içinde gerek yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı hızla artmaktadır. Bu isteğin karşılanması ve Türkiye'nin uluslararası arenada tanıtımının yapılması için yabancılara Türkçe öğretimi konusu titizlikle ele alınmalıdır.

Emiroğlu (2013)'na göre, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma öğretimi etkileyen unsurlar 5Ö şeklinde belirtilebilir. Bunlar; öğretmen, öğrenci, öğretim yöntem, teknik ve uygulamaları, ödevler ve öğrenme ortamlarıdır. Bu unsurlar, sınıf içinde yürütülen konuşma eğitimi etkinlik ve çalışmalarında olduğu kadar sınıf dışında, sosyal hayatta da öğrencinin konuşma becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Türkçenin konuşma yönüyle öğretimi, ciddi ve profesyonel bakış açıları ve yaklaşımlar ile etkili yöntem, teknik ve uygulamalar gerektirmektedir. Bu yönüyle yeterli ve etkili çalışmalara ihtiyaç vardır.

İşitsel ve görsel araçların dil öğretiminde kullanılması ve faydaları bilinen bir olgudur. Günümüzde dil öğretiminde kullanılan işitsel ve görsel araçların başında video ve filmler gelmektedir. Günümüz yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan görsel- işitsel araçların başında video dolayısıyla filmler gelir.

Günlük konuşma dili, eksik cümleler ve birçok hatayla doludur. İnsanlar bazen mırıldanır, bazen de garip bir ses tonuyla konuşurlar. Bu konuşmalar, bölgesel ve etnik yapı farklılığı gösterir. Bütün bu söylenenleri kitaplarda göstermek zordur. Fakat filmlerde bu tür diyaloglara rastlamak olağandır. Bu bağlamda filmler, aktörlerin -uygun vücut dili ve diğer pragmatik davranışları birleştirmeleriyle- doğal dili nasıl kullandıklarını gözleme fırsatı verir. Ayrıca öğrenciler kelimelerin anlamları yerine filmdeki hikâyeye odaklanırlarsa yoğun biçimde dinleme pratiği yapma fırsatını bulabilirler (Liou, Katchen ve Wang 2003).

Sadece sınıf içinde değil, sınıf dışında da filmler yoluyla yabancı dilini geliştirmeyi hedefleyen öğrencilerin akıcı dil kullanımının ve daha aktif ve otonom bireyler olmalarının önü açılacaktır (Yaylı, Yaylı ve Ekizler, 2013).

Ayrıca, filmler; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor niteliklerin öğrencilere kazandırılmasını kolaylaştıran materyallerin başında gelmektedir (Demircioğlu 2007).

Filmlerin yabancı dil öğretiminde ya da yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı, filmlerin sınıfta ya da öğrencilerin tek başlarına izlemesi şeklinde basit bir olgu olarak görülemez. Bu konuda başarıya ulaşılması için öğretmen tarafından destekleyici film izleme etkinlikleri oluşturulmalıdır. Destekleyici etkinlikler olmadan yapılacak film izleme başarısızlıkla sonuçlanabilir. Bununla birlikte doğru filmle birlikte doğru bir yöntem kullanıldığında filmler, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede etkili ve eğlenceli bir yol olacaktır. Bu noktada yabancı dil öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Öğretmenin en önemli görevi, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek için iyi bir öğrenme ortamı sağlamalarıdır.

Dil öğretiminde birçok yönden katkılar sağlayan filmlerin dil öğretiminde kullanımı diğer ülkelerde yaygınken ülkemizde bu konuyla ilgili yapılan araştırmalar oldukça azdır. Halbuki, Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin niteliğini ve öğrenci başarısını arttırmak, öğrencilerin çeşitli duyularına seslenerek onları isteklendirmek, gündelik Türkçeye yakınlık duymalarını sağlamak ve Türklerin düşünce ile duygu dünyasını, değerlerini, tarihlerini ve kültürlerini tanıtmak istiyorsak Türk filmlerini derslerimizde etkin ve yeterli biçimde kullanmak zorundayız (Ünlüler Arabacı, 2015; Arslan ve Adem, 2010; İşcan, 2011; Saraç, 2012 Akt. Şimşek, 2016)

Kaynaklar

- Andrew, M. (2006). *Speaking about film and learning about speaking: teaching speaking through film study*. *TESOLANZ Journal*, 14. pp. 16-31. ISSN 1172-9694.
- Arslan, A. ve Sevim, O. (2014). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri. *Konuşma Eğitimi Yöntemler-Etkinlikler*, (Editör: Abdullah Şahin), Ankara: Pegem Akademi (s. 177-206).
- Arslan, M. ve Âdem, E. (2010). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86.
- Demircioğlu, İ. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Bilig*, (42): 77-93.
- Emiroğlu, S. (2013). Konuşma eğitimi. M. Durmuş ve A. Okur, (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı içinde* (s. 277-291). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 21-36.
- İlgizovna, A. L. (2015). Библиографическое описание: Асадуллина Л. И., Дусеев И. Р. Teaching speaking through feature films // Молодой ученый. — 2015. — №11. — 26 Mart 2016 tarihinde <http://www.moluch.ru/archive/91/19842> adresinden erişildi.
- Katchen, J. E. (2003). Teaching a Listening and Speaking Course with DVD Films: Can It Be Done? In H. C. Liou, J. E. Katchen, and H. Wang (Eds.), *Lingua Tsing Hua*. Taipei: Crane, 221-236.

- Köksal, D ve Dağ Pestil, A. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, (Editör: Abdullah Şahin), (s. 295-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Littlewood, W. (1984). Foreign and Second Language Learning. Language acquisition research and its implications for the classroom. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maysarah, N. (2010). *Using English film in teaching speaking*. Unpublished master's thesis, Syarif Hidayatullah State Islamic University.
- Özbay, M. (2003). Öğretmen Görüşlerine Göre Ankara Merkez İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi. Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- Rokni, S., & Atee, A. (2014). Movies in EFL classrooms: With or without subtitles. *The Dawn Journal*, 3(1), 715-726.
- Şimşek, M. R. (2016). Yabancılara Türkçe öğretiminde film-temelli öğretim etkinlikleri geliştirme: bütünleştirilmiş beceri yaklaşımı. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 47 (I), 319-330.
- Taşdemir, E., Bilkan, N., Can, H. (2004). Türkçe Öğretim Teknikleri. İzmir: Dilset Yayınları.
- Yaylı, D., Yaylı, D. ve Ekizler, F. (2013). Yabancı dil öğretiminde filmlerin kullanılması M. Durmuş ve A. Okur, (Ed.), Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı içinde (s. 413-420). Ankara: Grafiker Yayınları.

İnternet Kaynakları

[http://www.turkcebilgi.com/hababam_sınıfı_\(film\)](http://www.turkcebilgi.com/hababam_sınıfı_(film))

https://tr.wikipedia.org/wiki/Babam_ve_O%C4%9Flum